



DUBLA SEMNIFICAȚIE A ZILEI DE 24 IANUARIE* (2)

Col. conf. univ. Dr. Aurel DAVID

MOTTO:

„Unirea e singura stare politică ce putea să asigure viitorul nostru și să ne permită a da țării organizarea ce o aștepta de atât de mult timp”.

Alexandru Ioan Cuza



A.I. Cuza Litografie în anii 1860 de August Strixner

• Ziua de **24 ianuarie 1859** a rămas întipărită în istoria neamului românesc ca ziua alegerii lui **Alexandru Ioan Cuza** ca Domn al **Valahiei** (Țării Românești sud-carpătine), după ce în 5 ianuarie același an fusese ales ca Domn al **Moldovei**. Aceasta a fost celebrată apoi, în istoria modernă și contemporană a **României**, cu puține sincope, ca ziua dublei alegeri a lui Alexandru Ioan Cuza ca Domn al **Principatelor Române, Moldova și Valahia**, după ce vreme de aproape un secol acestea fuseseră denumite de către Marile Puteri europene doar „*Principatele Dunărene*”.

Procesul de construire a statului român modern, început după tratatul de pace de la **Cuciuk Kainargi** din anul 1774 a fost anevoios și plin de greutate, în primul rând datorită intereselor divergente ale Marilor Puteri europene la gurile **Dunării**. Acesta a trecut prin mai multe etape, afectate de războaiele purtate pe teritoriul celor două Principate de către imperiile habsburgic, țarist și otoman, precum și de ocupațiile politico-militare străine.

Numele statului român și forma acestuia au ieșit în relief în vâltoarea revoluțiilor din anii 1848-1849, când patrioții români au gândit un stat care să-i cuprindă pe românii din vatra **Daciei getice**, deci de pe ambii versanți ai **Carpaților**. În acel context s-au conturat cinci variante de nume: **Dacia, Romania, Dacoromania, Dacoromânia, România și România Mare Austriacă**.

• Situația geopolitică n-a permis decât realizarea, la mijlocul secolului al XIX-lea, prin efort național și inteligență politică, a unei construcții statale pe structura politico-juridică și administrativă a celor două „*Principate Dunărene*”, **Moldova și Valahia**.

Prilejul realizării acestui deziderat s-a ivit în contextul războiului **Crimeii** din anii 1853-1856, când românii au devenit „*problemă europeană*”, iar cele două **Principate** au intrat, practic, sub garanția colectivă a Marilor Puteri europene. Acestea au acceptat, după lungi târguieli, dar și jocuri geopolitice ascunse, ca românii să fie consultați asupra dorinței de unire a celor două Principate într-un singur stat. Astfel au fost formate acele divanuri ad-hoc, adică adunări cu caracter consultativ, care urmau să exprime sau să infirme voința de unire a românilor.

• Însă, pentru alegerile **Divanurilor ad-hoc**, alcătuite din reprezentanți ai bisericii, ai marii boierimi, ai burgheziei și ai țărănimii clăcașe, s-au desfășurat adevărate bătălii între unioniști și antiunioniști, fiecare tabără fiind sprijinită de anumite Mari Puteri europene interesate să păstreze Principatele în sfera lor de influență. În **Valahia** majoritatea opiniei publice susținea ideea Unirii, însă în **Moldova** partida unionistă a avut de luptat cu opoziția separatiștilor, care doreau menținerea separării, motivându-și opțiunea prin posibila decădere a orașului **Iasi** și a **Moldovei**, odată cu mutarea capitalei la **București**.

• Comitetul electoral al Unirii, constituit la **Iasi** în februarie 1857, a exprimat ca cerințe imperative: „*Unirea Principatelor Moldova și Valahia într-un singur stat*” și „*Neutralitatea pământului Principatelor Române*”. Deci,



unioniștii afirmă cu putere că Principatele **Moldova și Valahia** erau „**PRINCIPATE ROMÂNE**”. Însă, Marile Puteri europene au acționat pe față sau în ascuns influențând voința pentru a populației cu privire la organizarea definitivă a Principatelor. Cele mai agresive s-au dovedit a fi **Austria și Turcia**, care au sprijinit partida antiunionistă din **Moldova** în frunte cu caimacamul **Nicolae Vogoride**, aspirant la tronul **Moldovei**. Acesta a falsificat, în mod brutal, rezultatul testului din 19 iulie 1857 (st.n.), anulând șansele Puterilor garante de a decide unirea Principatelor. Unioniștii moldoveni au reușit să-l demaște pe caimacam cu ajutorul unor scrisori compromițătoare venite de la Înalta Poartă și de la ambasada Turciei, care apoi au fost publicate în ziare din Occident. Astfel, alegerile au fost anulate, Poarta otomană fiind nevoită să accepte repetarea scrutinului, sub stricta supraveghere a Puterilor garante.

- Divanurile ad-hoc au evidențiat dorința românilor de a uni cele două Principate. Documentele elaborate au folosit numele „**ROMÂN**”, pentru a-i defini atât pe moldoveni, cât și pe munteni. Îndeosebi românii moldoveni au susținut cu feroare impunerea termenului „*român*” - nume etnic, moștenit din străvechime și atestat documentar de multe secole, și nu „*moldovean*” - nume purtat după regiunea (țara) în care viețuiau românii!

Cu prilejul desfășurării celor două *Divanuri ad-hoc*, în 7 octombrie 1857 în **Moldova**, respectiv în 8 octombrie 1857 în **Valahia**, reprezentanții românilor au cerut unirea celor două Principate într-un singur stat, cu numele **ROMÂNIA**.

Acest nume semnifică unitatea teritorială a Țării, care urma să fie reconstruită în hotarele premise de vremuri, constituind nucleul politico-statal în jurul căruia avea să se săvârșească unitatea vetrei Daciei getice. Acest nume era asumat de către „*poporul de jos*”, știut fiind că dacii, strămoșii săi reali se numeau din vechime, pe ei înșiși **rumuni (rumâni)**. Însă, în pofida dorinței manifeste a românilor, exprimată cu tărie, la *Convențiunea de la Paris* din 7/19 august 1858 Marile puteri europene n-au fost de acord cu denumirea de „**România**”. Astfel, în „*Convențiunea pentru organizarea definitivă a Principatelor Dunărene ale Moldovei și Valahiei*” s-a stipulat unirea parțială a principatelor Moldovei și Valahiei sub denumirea „**PRINCIPATELE UNITE ALE MOLDOVEI ȘI VALAHIEI**”, care rămâneau sub suzeranitatea „*Maiestății Sale Sultanul*”.

- În acel context, patrioții români au înțeles că trebuie să pună Europa în fața faptului împlinit. Acest demers a fost realizat în momentul în care în cele două Principate s-au desfășurat alegerile pentru *Adunările Elective*, care urmau să îi desemneze pe cei doi domni. Astfel, în **Moldova**, în 5/17 ianuarie 1859 a fost ales în unanimitate, fruntașul unionist, colonelul **Alexandru Ioan Cuza**, reprezentantul „*Partidei Naționale*”.

Întrucât în textul Convenției nu se stipula ca Domnii aleși în cele două Principate să fie persoane separate, conducătorii luptei naționale au decis ca alesul **Moldovei** să fie desemnat și în **Valahia**. Însă, adunarea electorală a **Valahiei** era dominată de conservatori, care dețineau 46 din cele 72 mandate. În această situație, liberalii radicali au inițiat, prin intermediul tribunilor, o vie agitație în rândul populației Capitalei și al țăranilor din împrejurimi. Astfel, o mulțime de peste 30.000 oameni s-a adunat în preajma *Adunării electivă*. Unul dintre tribuni, **I.G. Valentineanu**, nota că poporul era gata „*să năvălească în Cameră și să o silească a proclama ales pe alesul Moldovei*”.

Astfel, în 24 ianuarie 1859, într-o ședință secretă a Adunării electivă, deputatul **Vasile Boerescu** a propus alegerea colonelului **Alexandru I. Cuza**. Propunerea a fost acceptată în unanimitate, făcându-se astfel primul pas către definitivarea Unirii Principatelor Române. Astfel, românii au pus Marile Puteri europene în fața faptului împlinit, **Principatul Moldovei** fiind unit, de facto, cu **Valahia**. Colonelul Alexandru Ioan Cuza a acceptat dubla alegere, fiind conștient că moldovenii și muntenii sunt părți ale „*nației române*”.

Alegerea lui **Alexandru Ioan Cuza** ca Domn al celor două Principate a fost o surpriză pentru Marile Puteri europene, fiind privită în mod diferit de către străini. Românii au pus Europa în fața faptului împlinit, făurind construcția politico-statală modernă, prin unirea **Moldovei** (de fapt, a jumătății vestice a Moldovei) și **Valahiei**, fără Dobrogea lui Mircea cel Bătrân) sub principele **Alexandru Ioan Cuza**.

Numele inițial al statului român modern, impus de prin forță de Marile puteri europene, a fost „**PRINCIPATELE UNITE**”.

- Statul român modern a cuprins între hotarele sale doar o mică parte a **Daciei getice**. Unirea celor două Principate - **Moldova și Valahia** - a fost un act de început de dreptate istorică, întrucât în afara hotarelor, de jur împrejur, au rămas români - în **Moldova de peste Prut** (Basarabia), în **Transnistria**, în **Ucraina** (în



Podolia, în *Bugeac*, în *regiunea Cernăuți* și în *Zakarpattia*, adică în Maramureșul de dincolo de Tisa), în *Ungaria* (în Câmpia Tisei), în *Serbia* (în Banatul Sârbesc, în Voivodina, în valea Timocului) și în *Bulgaria*.

• Marile Puteri europene, cooperante între ele la vedere, dar rivale pe ascuns, au fost pe punctul de a se încăiera din cauza „*problemei românești*”, întrucât fiecare a sperat să obțină un profit din această problemă. Ele au abandonat destul de anevoios denumirea de „*Principatele Dunărene*”. Abia la 1 aprilie 1859, Marile Puteri europene - respectiv *Franța, Anglia, Prusia, Regatul Sardiniei și Rusia* -, au recunoscut oficial rezultatele alegerii făcute de munteni și moldoveni, iar *Austria și Turcia* au amânat recunoașterea alegerii până la 25 august 1859.

În urma unor negocieri ascunse și a unor jocuri diplomatice inteligente făcute de patrioți români, Marile Puteri europene au acceptat ca țara românilor să aibă, „*totuși*”, o identitate cu fundament etnic, adică să se numească „**PRINCIPATELE ROMÂNE UNITE**”.

• Unirea Principatelor Române, în anul 1859, a constituit, pe fond, primul mare pas vizând realizarea, prin cuget și faptă românească, a proiectului *Daciei Mari*. Cea mai stringentă problemă a fost recunoașterea internațională a alegerilor. „*Faptul împlinit*” la 24 ianuarie 1859 a fost considerat de *Poarta Otomană* și de *Austria* drept o încălcare a *Convenției de la Paris*.

Situația critică creată în cele două Principate urma să facă, de altfel, obiectul unei noi Conferințe internaționale, care se deschidea la Paris, la 26 martie 1859, care avea să dureze până la 25 august 1859 (st.v.). Românii au trecut urgent la luarea unor măsuri politico-militare pentru a-și apăra cauza și statul, atât pe plan intern, cât și pe plan extern.

Marile Puteri europene au ripostat, iar pentru recunoașterea unirii depline a fost convocată Conferința de la *Constantinopol*, unde Poarta Otomană a cerut dreptul de intervenție în Principate în cazul unor noi încălcări ale Convenției de la Paris, iar Austria a admis unirea doar pe durata domniei lui **Alexandru I. Cuza**.

• Prin măsuri politico-diplomatice înțelepte, ostilitatea Marilor Puteri europene a fost atenuată, iar în 3 decembrie 1861, domnitorul **Alexandru Ioan Cuza** a declarat în fața Adunării electivă a țării că „*Unirea este în fine dobândită pentru noi*”. El s-a autodefinit „*domn și român*”, arătând că n-a cruțat „*osteneala*” și a întrebuițat „*toată răbdarea, toată prudența și toată moderațiunea neapărat necesare pentru consolidarea edificiului naționalității române*”.

În proclamația către națiunea română din 11 decembrie 1861 **Alexandru Ioan Cuza** a declarat: „*Români! Unirea este îndeplinită. Naționalitatea română este întemeiată!...Alesul Vostru vă dă astăzi o singură Românie. Vă iubiți patria, veți ști, dar, a o întări! Să trăiască România!*”. În acest context, în 24 ianuarie 1862 tânărul stat român a primit denumirea de **ROMÂNIA**, cu capitala la *București*. Statul român a fost privit de imperiile vecine ca un cui înfipt în *Carpați* și la *Dunărea de Jos*, greu de supus sau de integrat în sfera lor de influență. **Românii** aveau să demonstreze că România era un stat de necesitate istorică, de liniștea căruia atârna liniștea Europei Occidentale.

• În procesul de consolidare a statului român s-a conturat și denumirea oficială a acestuia. În acea zi cu rezonanță istorică, politico-administrativă a Moldovei cu Valahia, a fost aprobată inițiativa domnitorului Alexandru Ioan Cuza, ca statul român să preia denumirea oficială de „ROMÂNIA”. În cadrul primei Adunări Naționale desfășurate după unirea Toponimul – cu vocalele o și â) a fost preluat din panteonul toponimic românesc, vechi de când e lumea.

• „**ROMÂNIA**” a însemnat, din punct de vedere etnic „**Țara românilor**”, iar din punct de vedere politico-administrativ *teritoriul Valahiei, cu Oltenia și Muntenia (fără Dobrogea) unit cu teritoriul Moldovei - partea central-apuseană, cu zona de la nordul Gurilor Dunării* (fără Bucovina și fără cea mai mare parte din Basarabia). Numele „**ROMÂNIA**” a fost îngăduit de Marile puteri europene pentru a recunoaște unirea politică a Moldovei și Valahiei, iar românii au înțeles prin numele **ROMÂNIA nucleul în jurul căruia urmau să reconstituie vatra Daciei getice**.

BIBLIOGRAFIE:

1. Constantin C. Giurescu, **Viața și opera lui Cuza Vodă**, Editura Științifică, 1966.
2. Nichita Adăniloie, Aron Petric, **Unirea Principatelor Române**, Editura Politică, București, 1966.



3. **Istoria poporului român**, Editura Științifică, București, 1970.
4. Leonid Boicu, **Diplomația Europeană și triumful cauzei române**, Iași, 1978.
5. Vasile Netea, **Spre unitatea statală a poporului român**, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979.
6. Dan Berindei, **Epoca Unirii**, Editura Academiei, București, 1979.
7. Valeriu Stan, **Alexandru Ioan Cuza**, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984.
8. Dumitru Ivănescu, **Alexandru Ioan Cuza în conștiința posterității**, Iași, Editura Junimea, 2001.
9. Dumitru Ivănescu (ed.), **Unirea Principatelor. Momente, fapte, protagoniști**, Iași, 2005.

